

Brüssel, 20. aprill 2023
(OR. en, pl)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0211/A(COD)

8359/23
ADD 1

CODEC 624
CLIMA 200
ENV 383
ENER 192
TRANS 148
COMPET 339
ECOFIN 350

A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Eelnõu: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist (esimene lugemine) – Seadusandliku akti vastuvõtmine = Avaldused

Leedu avaldus

Leedu kinnitab ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) käsitleva direktiivi muutmise lõpliku kompromissteksti.

Leedu nõustub, et pikaajalise kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks on vaja ambitsioonikamaid kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärke. Tugevdatud ELi HKS, mida laiendatakse uutele sektoritele, on tõhus vahend kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks. ELi HKS-i laiendamine transpordi-, ehitus- ja muudele sektoritele on vahend, mis peaks tagama ELi tasandil ühtlustatud lähenemisviisi HKS-i väliste sektorite kasvuhoonegaaside heite vähendamisele, eelkõige transpordisektoris. Sellegipoolest põhjustab see ka täiendavaid sotsiaal-majanduslikke probleeme, kusjuures kõige negatiivsem on mõju väiksema SKPga liikmesriikidele, kus energiaostuvõimetuse määr on kõige kõrgem.

Sellea seoses tervitab Leedu kliimameetmete sotsiaalfondi loomist vahendina, millega leevendatakse meetmete ja investeringute ning ajutise otsese sissetulekutoetuse kaudu kahjulikku sotsiaalset mõju, mida kavandatud ELi HKS hoonete ja maanteetranspordi jaoks avaldab vähekaitsitud leibkondadele, mikroettevõtjatele ja transpordikasutajatele. On äärmiselt oluline tagada, et väiksema SKPga liikmesriigid, kus energiaostuvõimetus on kõige suurem, saavad tagasi vähemalt hoonete ja maanteetranspordi HKS-i raames tekkinud kulud enampakkumisõiguste ja kliimameetmete sotsiaalfondi kaudu.

Leedu väljendab kahetsust, et loodava kliimameetmete sotsiaalfondi suurus on kindlaks määratud ja puudub võimalus selle mahtu dünaamiliselt suurendada kooskõlas heitkoguse ühikute hinna tõusuga (eriti üle 55 euro), et asjakohaselt reageerida tarbijate kulude muutumisele.

Samuti on kahetsusväärne, et heitkoguse ühikute hinna reguleerimise mehhanism ei pruugi tõhusalt tagada süsinikuhinna prognoositavust pikemaks perioodiks, kuna see on kehtestatud üksnes aastateks 2028 ja 2029 (muudetud direktiivi 2003/87/EÜ artikkel 30h).

Ungari avaldus

Ungari toetab üleminekut kliimaneutraalsusele ja tõhusate leevendusmeetmete vastuvõtmist ning on sellele kindlalt pühendunud. Nõustume seisukohaga, et Euroopa Liit peab jääma ambitsioonikaks, kuid meil tuleb tegutseda vastutustundlikult. Samal ajal peame tagama, et energiat pakutaks leibkondadele ja ettevõtjatele taskukohase hinnaga, et säiliks üldsuse toetus õiglasele ja sotsiaalselt kaasavale rohepöördele.

Oleme mures selle pärast, et hoonete ja maanteetranspordi HKS paneb Euroopa leibkondadele ülemäärase koormuse ja halvendab meie majanduse konkurentsivõimet, eriti väiksema sissetulekuga liikmesriikides, millest enamik on praegustest kriisidest rohkem mõjutatud, samas kui kõnealused meetmed ei aita märkimisväärselt kaasa ELi jõupingutustele vähendada heitkoguseid.

Me usume, et olukorras, kus seisame silmitsi ülemaailmse energiakriisiga, Venemaa sissetungiga Ukrainasse, kasvava inflatsiooniga ja ebakindlusega kogu Euroopas, ei ole õige aeg võtta meetmeid, mis muudavad veelgi raskemaks kõige haavatavamate leibkondade elu, suurendavad energiaostuvõimetus ning võivad kahjustada ettevõtjate usaldust ja toetust kliimameetmete. Seetõttu ei saa Ungari nõustuda otsusega, mis sunnib kodanikke maksma rohkem ELi-ülese ühtse süsinikuhinna kehtestamise tõttu.

Poola avaldus

Poola arvates vajab ELi heitkogustega kauplemise süsteem põhjalikku reformimist, kuid märkimisväärne osa direktiivis tehtud muudatustest ei vii õiges suunas või on ebapiisavad. Kavandatavad muudatused süvendavad kogu ELi hõlmava heitkogustega kauplemise süsteemi struktuurseid probleeme ning ei too kaasa vajalikke lahendusi.

Eelkõige tuleks välja tuua kaks asjaolu. Esiteks on vaja tõhusat ja usaldusväärset mehhanismi lubatud heitkoguse ühikute hinna reguleerimiseks. Kavandatavad lahendused on ebapiisavad ning mõjutavad negatiivselt ELi energiahindu ja Euroopa tööstuse konkurentsivõimet. Poolas võib lubatud heitkoguse ühikute hind moodustada kuni 40% elektri hinnast ja 55% kaugkütte hinnast. Selline olukord ei ole vastuvõetav ega jätkusuutlik. Tegemist on tohutu finantskoormusega leibkondadele, mis ei võimalda ettevõtjatel ajaga kaasas käia ja teha keskkonnasõbralikke investeeringuid, sest selleks kavandatud rahalised vahendid kuluvad lubatud heitkoguse ühikute ostmiseks. Seega aeglustab ELi HKS praegusel kujul tegelikult energiasüsteemi ümberkujundamist. Poola tegi läbirääkimiste käigus konstruktiivseid ettepanekuid, mis võiksid ELi HKS-i parandada, ning on jätkuvalt valmis kõnealust teemat arutama.

Teiseks tuleks leibkondade hõlmamist HKSiga pidada ühemõtteliselt negatiivseks. Leibkonnad kannatavad juba niigi ELi HKS-i lubatud heitkoguse ühikute kalliduse tõttu ning nüüd tuleb neil hakkama saada suuremate kütte- ja transpordikuludega. Uut turgu hoiab käigus lubatud heitkoguse ühikute ostmise kõige saastavamate kütuste kasutamise eest. Neid kasutavad aga kõige vaesemad leibkonnad. Kõnealuse süsteemiga seotud koormus jääb nende leibkondade kanda, mis süvendab sotsiaalset lõhet ning on otseses vastuolus õigluse ja solidaarsuse põhimõtetega. Leibkondadelt rahaliste vahendite äravõtmise tulemuseks ei ole mitte järkjärguline energiasüsteemi ümberkujundamine vaid energiaostuvõimetus. Uus fond ei maanda nende muutuste negatiivset mõju Poola ühiskonnale, kus asub 87% ELi söeküttega kodudest. Seetõttu ei saa me nõustuda, et uue lubatud heitkoguse ühikute turg hõlmab ka leibkondi.

Võttes arvesse kavandatud määruse mõju liikmesriikide energiaallikate jaotusele ja sellest tulenevaid negatiivseid sotsiaalseid tagajärgi, leiab Poola lisaks eeltoodule, et kavandatud õigusakti õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 192 lõike 2 punkt c.

Eeltoodut silmas pidades ei saa Poola esitatud eelnõuga nõustuda, sest see ei sisalda sobivaid lahendusi eespool kirjeldatud probleemidele.

Poola rõhutab ühtlasi, et on negatiivselt häälestatud kogu „Eesmärk 55“ paketi suhtes, mis sisaldab ebarealistlikke eesmärke ja ambitsioone ning mõjutab märkimisväärselt liikmesriikide energiaallikate jaotust. Poola leiab, et suurem osa paketist põhineb valel õiguslikul alusel, mis loob ohtliku pretsedendi.

Slovakkia avaldus

Kõigepealt soovib Slovaki Vabariik tänada nõukogu eesistujariike ja komisjoni nende sihikindluse ja töö eest õigusaktide paketiga „Eesmärk 55“. Slovaki Vabariik on jätkuvalt pühendunud suurematele eesmärkidele, kuna oleme ühiselt kokku leppinud, et püüame vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 55% ja saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsuse.

Õigusaktide paketi „Eesmärk 55“ rakendamine kujuneb lähitulevikus põhiteemaks. Seetõttu peame äärmiselt oluliseks juhtida tähelepanu ülevõtmistähtaegadele. Need ei anna piisavalt aega ega võta arvesse riiklikke õigusnorme. Eelkõige suurendab uue heitkogustega kauplemise süsteemi kasutuselevõtt hoonetesektori, maanteetranspordi ja veel mõne sektori jaoks tohutult halduskoormust ja muudab kogu heitkogustega kauplemise süsteemi keerukamaks. Uue heitkogustega kauplemise süsteemi reguleeritud üksuste administratiivne jaotus ja arv, mis Slovaki Vabariigi puhul on kuni kümme korda suurem kui paiksete käitiste arv praeguses heitkogustega kauplemise süsteemis, muudab rakendamise keeruliseks. Ülevõtmistähtaegade puhul ei ole seda aga üldse arvesse võetud. Vastupidi, ülevõtmistähtaeg on tavatult lühike. Lisaks muudetakse praeguse heitkogustega kauplemise süsteemi läbivaatamisel ka paiksete käitiste ja lennunduse puhul kasutatavat süsteemi ning lisatakse meretransport.

Slovaki Vabariik soovib juhtida tähelepanu märkimisväärsel ohule, et ta ei suuda HKS-i direktiivi ettenähtud tähtajaks üle võtta. Palume komisjonil eeltoodud asjaolusid nimetatud põhjustel arvesse võtta.

Komisjoni avaldused

Avaldus 1

Selleks et Euroopa CO2-turg oleks veelgi terviklikum ja läbipaistvam, muudab komisjon delegeeritud õigusakte, millega reguleeritakse lubatud heitkoguse ühikute (LHÜd) müümist enampakkumisel ja liidu registri toimimist, eesmärgiga parandada nõutavat aruandlust ja turuseiret lubatud heitkoguse väärtpaberite ja nende tuletisinstrumentide turul, edendada turukuritarvituste ennetamist ja avastamist ning aidata säilitada lubatud heitkoguse väärtpaberite ja nendega seotud tuletisinstrumentide turgude nõuetekohast toimimist.

Komisjoni määruse (EL) nr 1031/2010 (enampakkumismäärus) artikliga 36 on kehtestatud enampakkumisplatvormile kohustus teatada kõigi enampakkumistehingute täielikud ja õiged andmed direktiivi 2014/65/EL (MiFID 2) kohaselt määratud riiklikule pädevale asutusele. Enampakkumismääruse eelseisva muudatusega näeb komisjon ette, et enampakkumiste andmed tuleb teatada ka otse Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele (ESMA). See muudab LHÜde enampakkumiste seire tõhusamaks ja parandab asjakohaseid seoseid järelturuga.

Komisjoni määruse (EL) 2019/1122 (registrimäärus) artikli 55 lõike 4 kohaselt tuleb LHÜde ülekande algatamisel märkida liidu registris puhtalt kahepoolsed börsivälised tehingud. Turuosalised ei märgi neid tehinguid siiski korrakindlalt. Komisjon muudab puhtalt kahepoolsete börsiväliste tehingute märkimise nõuet, et kontoomanikud saaksid paremini teavet ja et tagada selle sätte parem rakendamine. Lisaks teeb komisjon liidu registri süsteemis tehnilisi kohandusi, et selline märkimine oleks tehingute tegemisel kohustuslik.

Et parandada LHÜde hetketurul turgu reguleerivatele asutustele kättesaadavate andmete kvaliteeti, muudab komisjon registrimäärust ka selleks, et turgu reguleerivad asutused saaksid taotleda korrapärast juurdepääsu liidu registri andmetele. See võimaldab reguleerivatel asutustel saada õigeaegselt teavet, mida saab võrrelda tuletisinstrumentide turgudel saadud regulatiivsete andmetega, ning vajaduse korral sekkuda, et säilitada Euroopa CO2-turu nõuetekohane toimimine.

Komisjon tuletab samuti meelde, et alates 2018. aasta jaanuarist on LHÜd liigitatud finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID 2) kohaselt finantsinstrumentideks. Varem kuulusid finantsturgude eeskirjade kohaldamisalasse ainult LHÜde tuletislepingud. Finantsinstrumentideks liigitamine toob Euroopa CO2-turul kauplevatele üksustele kaasa väga spetsiifilised kohustused.

Direktiivi 2014/65/EL (MiFID 2) artikli 58 kohaselt peavad kõik turuosalisel iga päev teatama CO2-turul omatud positsioonide arvu (positsioonidest teatamine). Need positsiooniaruanded esitatakse asjakohastele riiklikele pädevatele asutustele ja ESMA avaldab need kord nädalas.

Määruse (EL) nr 600/2014 (MiFIR) artikli 26 kohaselt peavad turuosalisel esitama riiklikele pädevatele asutustele ka andmed kõigi oma finantstehingute, sealhulgas börsiväliste tehingute kohta, mille nad on teinud lubatud heitkoguse väärtpaberite ja nende tuletisinstrumentidega (tehingutest teatamise kohustus). Vastavalt määruse (EL) nr 596/2014 (turukuritarvituse määrus) artiklile 16 kohaldatakse kõigi turuosaliste suhtes rangeid turukuritarvituste ärahoidmiseks kehtestatud norme, sealhulgas õiguslikku kohustust teavitada asjakohaseid asutusi igasugusest kahtlasest kauplemistegevusest.

Turuosalised peavad teatama lubatud heitkoguse väärtpaberite ja nende tuletisinstrumentidega tehtud tehingutest asjakohastele riiklikele pädevatele asutustele, kes vastutavad CO2-turu järelevalve eest. Nagu ka muude finantsinstrumentide puhul, koordineerib Euroopa tasandil nende tegevust ESMA.

Avaldus 2

Artikli 10a lõikes 8 osutatud ja merendusteemasid hõlmavate projektikonkursside raames tuleks kuni 2030. aastani võtta neis valdkondades kasutusele 20 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kooskõlas nende konkursside alusel kohaldatavate eeskirjadega.

Avaldus 3

Komisjon leiab, et direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3d lõige 4, artikli 10 lõige 3 ja artikli 30d lõige 6 ei kohusta liikmesriike riiklikul tasandil vahendeid eraldama. Selles direktiivis on ette nähtud nii tuluallikad kui ka seatud üldised eesmärgid, mille hulgast liikmesriigid võivad teha valiku saadud tulude kasutamiseks.

Komisjon kinnitab, et liikmesriigid ei ole kohustatud eraldama HKSi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadavat tulu, vaid võivad kasutada nende tulude rahalise väärtusega samaväärset summat.
